

Taler: Jørgen Stigel, prodekan Det humanistiske fakultet

Titel: MT i psykiatrien. Et universitetsperspektiv.

Musikterapiuddannelsen blev i sin tid - og i sin tid var for 32 år siden i 1982 - til, som den første af de uddannelser, som tegnede det nye humaniora på AAU.

AAU eller AUC, som det hed dengang blev oprindeligt designet til at skulle være det universitet, som skulle udvikle centrale traditionelle humanistiske fagområder, så de i højere grad matchede den virkelighed, som kandidaterne skulle ud at arbejde i. Og den virkelighed var ungdomsuddannelserne. Det pædagogisk-didaktiske og dermed hele formidlingssiden blev således indbygget i uddannelserne. Men oplægget var også, at der skulle udvikles nye uddannelser, som var rettet mod helt andre kompetencefelter og ansættelsesområder, som på humanistisk vis matchede nye samfundsmæssige behov og udviklinger. Dette var et ligeså klart mål med det nye universitet. Det blev der imidlertid meget hurtigt sat bom for fra ministeriets side - og ikke kun af besparelsmæssige grunde. AUC kunne få lov til at ud-danne gymnasielærere i Dansk, historie, Engelsk, Tysk, Fransk og musik og dermed færdig. Alt hvad der havde været på tegnebrættet af andre uddannelser fik kniven.

Det kunne vi selvsagt ikke leve med endsige leve af - ikke engang på det lidt kortere sigt. Så vi stod med ryggen op ad muren. Der gik derfor meget hurtigt et systematisk arbejde i gang med at udvikle nye uddannelser. Og gøre det så at sige på trods det ministerielle indgreb og også på trods af, at den nye situation var, at et almægtigt Fagligt Landsudvalg for Humaniora nu bestemte over, hvordan humaniora skulle se ud på landsplan og dimensioneres. Det faglige Landudvalg var således det nåleøj, som alle uddannelser og nye uddannelsesforslag skulle igennem og i dette udvalg sad de forskellige interessenter og vogtede på hinanden.

Det var alt i alt et kæmpe pres at leve under, hvis det humanistiske område skulle kunne overleve og udvikles på AUC.

Jeg kan derfor også meget tydeligt huske, hvordan vi dengang var en lille gruppe (og dengang var der vitterlig og i det hele taget ikke ret mange ansatte), der årligt moslede løs med at få ansøgninger om mulige nye uddannelser sendt af sted rettidigt til ministerium og fagligt landsudvalg. Dengang foregik alt jo via skrivemaskinen og i papirform og via postvæsenet. Vi var ikke ret mange og vi skulle jo også varetage alle mulige andre opgaver i forskning, undervisning og administration. Fritiden blev i høj grad inddraget. Børn var med i en klapseng. Og det endte sædvanligvis med at vi først fik det hele på plads langt ud på natten inden stakkene af papir og omsvøbt i karduspapir skulle af sted med eksprespost om morgenen for at nå deadline. Sådan også i 1981.

Det lykkedes så med Musikterapi i første hug. Og det skyldtes ikke mindst, at bl.a. Hans Siggaard Jensen havde gennemført et grundigt researcharbejde i bl.a. Tyskland inden for området. Og siden er det så også lykkedes at udvikle og få godkendt en lang række andre nye uddannelser - tværfaglige ligesom musikterapi, men forankret i humaniora. Og altså uddannelser som adresserer et arbejdsmarked, hvor humanister ellers traditionelt ikke arbejder. Men Musikterapi var altså den første og blev den forstand en slags portal for de følgende.

Skønt tværfaglig eller tværdisciplinær er Musikterapi er en humanistisk videnskab.

Humanistisk videnskab og uddannelse drejer sig om, hvordan man kan aktivere vores ressourcer til at opleve og forstå herunder flytte os og andre og vores syn på os selv, på andre, på omverdenen: Hvad er det, der rører os, gør os nærværende og hvorfor gør det nu det? Og hvordan etablerer man det moment og de rammer og det rum, hvor alt dette bliver muligt?

Og Musikterapi er humanistisk videnskab og uddannelse helt i overensstemmelse med hvad vi gerne vil have, at humanistiske uddannelser skal være på Aalborg Universitet. De skal først og fremmest være uddannelse til tiden, dvs. de skal være i overensstemmelse med behov og udviklinger i samfundet og det skal ikke være evighedsuddannelser. Som humanistisk videnskab generelt skal de være kritiske, men de skal så sandelig også være konstruktive og forholde sig til praksis. De skal opøve stærke analytiske og formidlingsmæssige evner, men de skal også opøve evner til at handle og intervenere. Evner til - om jeg så må sige - at 'gøre' faget og kunne gøre det med rettidig omhu, med empati, med sans for hvilken situation og kontekst man befinder sig i og opererer i osv. Og når man har med mennesker at gøre, så er det jo meget tit, at den kontekst og situation ikke ligefrem er den samme. Man skal derfor kunne improvisere og være stand til at omstille det man grundlæggende kan. Der er metode, men ikke kun én metode. Man skal have øje og øren for tvetydighed.

Hvad der står til rådighed i den forbindelse, er de udtryks- og kommunikationssystemer eller de sprog, som vi råder over og som vi i dagligdagen tager for givet. Dvs. talt og skrevet sprog, kropssproget, billed-er levende og faste, stemmeføring og musik. Men de har alle deres begrænsninger set hver for sig, når det drejer sig om at åbne døre ind til sindet og om det at flytte nogen.

Det er derfor svært og det er endog meget, meget svært, når en række af de grundlæggende betingelser for at kommunikere og interagere og gå i dialog ikke eller kun i begrænset omfang kan tages i brug. Men så har musikterapi jo heldigvis - om ikke opfundet musikken som dialogmiddel, - så i hvert fald opfundet, hvordan man på intelligente måder kan bruge musik behandlingsmæssigt og til interpersonel kommunikation.

Men det er også svært i en anden henseende. Det er svært at skabe evidens for, at det man kan og det man præsterer, så også har virkning og vel at mærke den tilsigtede virkning. Selv om der er visse lovmæssigheder også inden for det, som humanister arbejder med, så er ligger humaniora traditionelt ikke ligefrem indenfor et naturvidenskabeligt paradigme.

Udfordringerne i alt dette og ikke så lidt til kan Musikterapi stå mål med. Og det kan musikterapi bl.a. i kraft af musikterapi-klinikken og samarbejdet med Universitetshospitalets psykiatriske afdeling. I kraft af klinikken har musikterapi i de sidste 20 år i intensivt omfang haft mulighed for igennem praksis at dokumentere, på hvilke måder og med hvilke metoder Musikterapi kan tjene og indgå i behandlinger psykisk syge og dermed gribe ind og åbne op, hvor alle mulige andre behandlingstyper må give op.

Musikterapi, fakultetets første nye uddannelse er nu ikke længere helt ny. Det er lang tid siden at den var en årsunge og først og fremmest blev anskuet som et derivat af musik. Men den er stadigvæk den eneste af sin art i kongeriget. Det er en unik uddannelse med et unikt højtydende forskningsområde. Den er solidt konsolideret også internationalt, med forskerprogram og phd. skole med en halv snes phd. studerende - og det er rigtig mange, når man ellers tager uddannelsens studentermæssige volumen over årene i betragtning.

Fakultetet og faget har de sidste 4-5 år arbejdet og arbejder fortsat meget med at få uddannelsen autoriseret af de statslige myndigheder og styrelser og dermed, at musikterapeutisk behandling anerkendes som tilskudsberettigede. Også og især i dette perspektiv er den kombination mellem behandling og forskning og dokumentation af metodisk fremfærd, som kan finde sted i kraft af Musikterapi-klinikken helt afgørende.

Fakultetet kan da også se klare tegn på at myndighedernes officielle anerkendelse af faget specielt i henseende til demens og autisme breder sig mere og mere. Men uanset det, skal vi jo altså også huske på, at musikterapi også er godt og nyttigt for mange andre ting.

Nu er der så noget, der tyder på, at Humaniora og dermed også Musikterapi atter står med ryggen op ad muren på grund af bespareelsesbehov og produktionskalkuler. Det har vi som sagt gjort før. Og med digteren Ivan Malinovskis opmuntrende ord "Leve som var der et håb og en fremtid" vil jeg på fakultetet vegne sige stort tillykke med de 20 år til Musikterapiklinikken og dens ildsjæle og ønske klinik og ildsjæle fra AAU og Psykiatrisk Afdeling fortsat mange gode og frugtbare år fremover.

-